

31. srpnja 2009.

Klub zastupnika SDP-a nije predložio smanjenje proračunskih rashoda od 1,7 milijarde kuna nego 508 milijuna kuna i to za ulaganja u obrazovanje i znanost, europske projekte, izdvajanja za osjetljive i socijalno ugrožene kategorije stanovništva

Zastupnici SDP-a podnijeli su amandmane na Prijedlog izmjena i dopuna državnog proračuna za 2009. godinu koji osim što tehnički nisu pripremljeni u skladu sa odredbama Zakona o proračunu i suštinski pokazuju sadržajno nerazumijevanje proračuna što je vezano i uz nerazumijevanje proračunskih procesa, sustava Državne riznice i upravljanja javnim financijama općenito.

1. Amandmani nisu u skladu sa Zakonom o proračunu

Tehnička neispravnost danih amandmana očituje se u činjenici da se amandmanima pojedinačno ne predlaže smanjenje i povećanje prihoda i/ili rashoda proračuna kako bi manjak/višk ostao nepromijenjen već se predlaže samo smanjivanje prihoda ili samo smanjivanje rashoda.

Člankom 38. stavkom 2. Zakona o proračunu utvrđeno je da se podneseni amandmani mogu prihvatiti pod uvjetom da se uz prijedlog povećanja rashoda i izdataka istodobno treba dati i prijedlog smanjenja drugih rashoda i izdataka i to u posebnom dijelu proračuna.

Ovaj dio odredbe o prijedlogu smanjenja u posebnom dijelu proračuna je osobito bio težak Klubu zastupnika SDP-a za ispuniti jer niti jedan amandman nije na taj način predložen. Nadamo se da ipak znaju što je posebni dio proračuna.

Sve, navedeno je dovelo i do toga da kada se amandmani sagledaju u cjelini nije usklađena ukupna visina predloženog smanjenja prihoda s visinom predloženog smanjenja na rashodnoj strani. Ukupno predloženo smanjenje prihoda je 1,257 milijuna kuna, a rashoda 1,695 milijuna kuna.

S tim da nije uopće jasno koliko je stvarno predloženo smanjenje rashoda jer kada se gledaju ukupni iznosi navedeni u tekstu amandmana i oni koji se dobiju zbrojem iznosa predloženih smanjenja po stavkama koji su dani u prilogima uz amandmane dobivaju se potpuno različite brojke.

Tako se npr. u tekstu amandmana navodi da se rashodi za intelektualne usluge smanjuju za ukupno 500 milijuna kuna, a kada se zbroje pojedinačne stavke koje bi taj ukupan iznos trebale objašnjavati ukazujući na kojim se točno rashodima i kod kojih ministarstava/proračunskih korisnika ti rashodi smanjuju, dobije iznos od 116,1 milijun kuna.

Očito da je stvarne uštede po proračunu na tim rashodima u iznosu od 500 milijuna kuna bilo nemoguće pronaći.

Predložena smanjenja rashoda detaljnije definirana kroz priloge uz amandmane toliko su nelogična da se moramo zapitati: s kim se to uopće raspravlja o proračunu i zar je moguća tolika razina nepoznavanja i nerazumijevanja proračunske problematike? Vlada je spremna ponuditi saborskim zastupnicima SDP-a posebnu edukaciju na tu temu kako bi naučili pratiti proračun. To bi zasigurno doprinijelo i kvaliteti saborskih rasprava o proračunu na kojima bi se konačno počelo raspravljati o upravljanju javnim financijama i ciljevima koji se trebaju postići, a prestalo politizirati na način da se preokreću činjenice, bez argumenata kritiziraju dobro promišljena rješenja, i obmanjuje javnost.

Proračun se temelji na sustavu klasifikacija koji je definiran Zakonom o proračunu još iz 2003. godine. Klasifikacije proračunu daju višedimenzionalnost jer se potrošnja mora moći sagledati s više strana. Zbog toga proračun daje odgovor na nekoliko različitih pitanja:

1. tko troši (prikaz proračunske potrošnje po korisnicima) – organizacijska klasifikacija,
2. na što troši (prikaz proračunske potrošnje po vrstama rashoda) – ekonomska klasifikacija,
3. za što troši – s kojim ciljem (prikaz proračunske potrošnje po programima/aktivnostima i projektima) – programska klasifikacija.

Uz navedeno važno je pratiti iz kojih izvora se koji program/aktivnost i projekt odnosno koja vrsta rashoda financira. Dio proračunske potrošnje financira se iz donacija, dio iz predpristupnih programa Europske unije, iz namjenskih prihoda – prihoda za koje je zakonom ili podzakonskim aktom utvrđeno što se s njima smije financirati, dio iz namjenskih zajmova – zajmovi odobreni s ciljem financiranja točno određenog projekta ili grupe projekata (najčešće se radi o zajmovima međunarodnih financijskih institucija poput Svjetske banke, Europske investicijske banke, Europske banke za obnovu i razvoj, Središnje europske banke...).

Proračunsku potrošnju potrebno je sagledavati u kontekstu klasifikacija i izvora financiranja te se tek, uzimajući u obzir sve to, uz pomnu analizu izvršavanja mogu dati prijedlozi izmjena i dopuna proračuna. Stručnjaci Ministarstva financija imaju višegodišnje iskustvo i visoko specijalizirano znanje za to i moguće uštede od milijarde i više kuna na rashodnoj strani bez diranja plaća i mirovina im sigurno ne bi promaknule.

2. Predloženo je smanjenje rashoda u iznosu od 1,695 milijuna kuna. Razradom ovog totala po stavkama rashoda, koja je isto tako u amandmanima dana, dolazi se do sasvim druge brojke od 1,258 milijuna kuna.

Međutim, saborski zastupnici SDP-a, potpuno nesvjesni vlastitog nerazumijevanja proračunske problematike, dali su, kroz ove amandmane, čitav set neprimjenjivih prijedloga. Tako su, kombinirajući različite, samo njima znane tehnike, brkanjem proračunskih klasifikacija predložili smanjenje rashoda u iznosu od 1,695 milijuna kuna. Kada su ovu brojku pokušali prikazati kroz proračun malo programski, malo organizacijski, malo ekonomski, a nikako držeći se strukture posebnog dijela proračuna kako je propisano, došli su do brojke od 1,258 milijuna kuna. Pitanje je koliko zapravo, zastupnici SDP-a žele smanjiti proračunsku potrošnju i na kojim uopće stavkama proračuna?

3. Od 1,258 milijuna kuna predloženo 750 milijuna kuna smanjenja koja ne postoje

S obzirom da je najbliži posebnom dijelu proračuna iskazan jedino iznos od 1,258 milijuna kuna to je jedino i moguće uzeti u obzir kao brojku prijedloga smanjenja proračunske potrošnje. Kada se detaljnije analizira struktura tako predloženih smanjenja na rashodnoj strani uočava se:

- uz ovo elementarno nepoznavanje proračuna i činjenica da su se prijedlozima kroz amandmane umanjivali ne samo planski nego i iznosi koji su već izvršeni. **Dakle dan je prijedlog ušteda koje ne postoje.** To se, moramo priznati do 2004. godine i moglo kroz izmjene i dopune proračuna događati, ali uvođenjem financijske discipline i razvojem sustava Državne riznice takva praksa lošeg fiskalnog upravljanja prekinuta je. **Iznos ovakvih nepostojećih ušteda je 61 milijun kuna;**
- izvori financiranja potpuna su nepoznanica i Klub zastupnika SDP-a ih uopće nije uzeo u obzir kod prijedloga smanjenja proračuna. Oni su itekako važni jer ovisno o izvoru financiranja smanjivanje rashoda može značiti i smanjivanje prihoda. **Tako su ukupno predložena smanjenja rashoda od 639 milijuna kuna koji su direktno vezani s prihodima** te je za taj iznos potrebno smanjiti i prihode što u predloženim amandmanima nije učinjeno. Misle li zastupnici SDP-a da će nam Europska unija, ali i drugi donatori dati sredstva neovisno o tome na što ćemo ih potrošiti? Nema toga, sredstva se daju namjenski i ciljano za točno utvrđene prioritete.

Među ovim smanjenjima vezanim uz prihode je i predloženo smanjenje rashoda za izgradnju prometne infrastrukture koji se financiraju iz prihoda za koje je upravo SDP utvrdio da se naplaćuju i troše baš za prometnu infrastrukturu. Da podsjetimo što je to zapravo odlučeno: Izmjenama i dopunama Zakona o javnim cestama iz 2001. godine uvedena je naknada u cijeni goriva, a definirano je da se prikupljena sredstva koriste za cestovnu infrastrukturu. Na žalost Klub zastupnika SDP-a propustio je pratiti obrazloženje proračuna kada su se ovi prihodi uvodili u proračun tijekom procesa fiskalne konsolidacije jer po običaju nisu zainteresirani za pozitivne procese koji se događaju tijekom unaprijeđenija sustava upravljanja javnim financijama te im je ovaj dio ostao nepoznat. Zbog toga su se i doveli u situaciju da predlažu izmjene i dopune koje ne samo da su praktično neprimjenjive nego su i teoretski potpuno promašene.

- smanjenje proračunske zalihe za još 50 milijuna kuna, koje nije u skladu sa Zakonom o proračunu kojim je u članku 38. stavku 3. definirano da smanjenja rashoda ne mogu biti predložena na teret proračunske zalihe. Iznos proračunske zalihe unaprijed je definiran Zakonom u visini od 0,5% planiranih proračunskih prihoda što je u ovom slučaju iznos od 556 milijuna kuna, a planirana je u minimalnom iznosu od 277 milijuna kuna.

4. Rezultat prijedloga: Deficit se povećava za 749 milijuna kuna

Kada se iz ukupno predloženih smanjenja na strani rashoda eliminiraju ova koja su vezana uz prihode i uštede kojih nema dolazimo do brojke od 508 milijuna kuna predloženog smanjenja na rashodnoj strani proračuna i deficita većeg za 749 milijuna kuna. Tako bi ukupan deficit iznosio umjesto onog iz vladinog prijedloga od 9,327 milijuna kuna, 10,076 milijuna kuna odnosno 3,0 % BDP.

SDP je i prije državu vodio iz godine u godinu u sve veći i veći deficit (svom srećom prilika za to je trajala jedan mandat), očito ne isključivo namjerno nego velikim dijelom i iz

neznanja. Jer i sad cijenjenim zastupnicima nije bio cilj povećati deficit, ali njihov prijedlog je opet, moramo priznati nenamjerno, rezultirao povećanjem deficita.

5. Što se smanjuje u preostalih 508 milijuna kuna

Preostalih 508 milijuna kuna predloženog smanjenja rashoda nastavak je socijalno neosjetljive politike karakteristične za SDP te politike koja samo verbalno govori o reformama, a stvarno ih nikako ne želi provoditi.

Navedeno se vidi kroz sadržaj predloženih smanjenja, a to su:

- smanjenje rashoda za intelektualne usluge kojim se predlaže smanjiti izdvajanja za:
 - skrb za psihički bolesne odrasle osobe i djecu,
 - usluge starateljstva, nadzora nad maloljetnicima i programi provođenja skupnog rada s djecom rizičnog ponašanja (drugi oblici pomoći kod Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi),
 - zastupanje pred međunarodnim sudom pravde,
 - antikorupcijsku strategiju (provedba mjera i aktivnosti),
 - vođenje sudskih postupaka iz nadležnosti županijskih i općinskih sudova (vještačenja i slično);
- smanjenje izdvajanja za uredski materijal i ostale materijalne rashode kojim se smanjuju izdvajanja:
 - na aktivnosti Funkcioniranje oružanih snaga troškovi za uniforme. Hoćemo li imati vojsku u NATO-u u odjeći civila? Žele li to saborski zastupnici uvesti nove standarde odijevanja vojske?
 - na aktivnosti Policijska oprema troškovi za policijske odore. I policiju želimo u civilu? Ovo više nije slučajnost. Očito da zastupnici SDP-a žele vojsku i policiju drugačije odjevenu. U traperice i majice iz vlastitih ormara? Nadamo se ipak ne голу i bosu?
 - za uredski materijal Hrvatskog Sabora, Porezne uprave, Carine, Financijske policije, Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, čime se ovi korisnici dovode u poziciju da moraju prekinuti pismenu komunikaciju s građanima. Mogli bismo pomisliti da zastupnici SDP-a žele uvesti internet poslovanje države, ali ni to nije točan zaključak jer potpuno ukidaju ulaganja u informatičke sustave;
- smanjenje izdvajanja za uredsku opremu i namještaj kojim se predlaže smanjiti:
 - računalno-komunikacijsku infrastrukturu u školama i na fakultetima,
 - CARNET – dostupnost interneta studentima,
 - uređenje i opremanje pravosudnih tijela,
 - modernizaciju poljoprivrednog sustava i usklađivanje s pravnom stečevinom Europske unije;
- smanjenje izdvajanja za prijevozna sredstva kojim se predlaže smanjenje:
 - nabavke specijalnih vozila za nacionalni program sigurnosti cestovnog prometa,
 - izdvajanja za vozila za inspekcijski nadzor u poljoprivredi, a istovremeno se u raspravama i izjavama traži pojačanje kontrola i uvođenje nadzora

- te ukidanje nabavke posebnog automobila za pravobraniteljicu za osobe s invaliditetom koja je i sama invalid;
- smanjenje rashoda za poslovne objekte kojim se:
 - potpuno ukida izgradnja i obnova škola što je poseban projekt dogovoren sa Svjetskom bankom s ciljem podizanja školskog standarda,
 - prekida s izgradnjom i opremanjem kaznonice u Glini;
- smanjenje rashoda za promidžbu i informiranje kojim se smanjuju izdvajanja za:
 - Rome koja su dogovorena na međunarodnoj razini kod svih zemalja povodom desetljeća za Rome. Republika Hrvatska bi se očito trebala isključiti iz jedne takve inicijative pokrenute na svjetskoj razini?
 - Nacionalni program sigurnosti na cestama koji je edukativan i posebno važan za školarce, ali upozoravajući i za vozače,
 - nastupe na sajmovima koje sufinancira Ministarstvo gospodarstva poduzetnicima, a što je izuzetno bitno za promociju hrvatskih proizvođača i proizvoda ,
 - diplomatsko konzularna predstavništva koja su izuzetno bitna za promociju Hrvatske u svijetu i upravo u ovim kriznim vremenima ne bi smjela prestati;
- smanjenje na projektu Kupovanje određenih nekretnina za račun RH te davanje zajmova domaćim fizičkim osobama odnosi se na zbrinjavanje bivših nositelja stanarskog prava izvan PPDS-a;
- smanjenje na programu Izgradnja i opremanje graničnih prijelaza znači onemogućavanje funkcioniranja pojedinih graničnih prijelaza jer su to rashodi za održavanje postojećih i uređenje novih graničnih prijelaza. Radovi na graničnim prijelazima maksimalno su usporeni, kroz smanjivanja izdvajanja koja je provela Vlada u prethodnim rebalansima, uzimajući u obzir zadane rokove. Republika Hrvatska je zemlja značajnog strateškog i geopolitičkog položaja, turistička zemlja s jednom od najdužih granica i velikim brojem graničnih prijelaza te bi gotovo potpuno ukidanje ovih izdvajanja, koje zastupnici SDP-a predlažu, značajno ugrozilo povezanost s drugim zemljama i protočnost prijelaza;
- smanjenje potpore vjerskim zajednicama za još 50 milijuna kuna iako je iznos izdvajanja definiran međunarodnim ugovorom sa Svetom Stolicom. Zar ovaj međunarodni ugovor nije jednako vrijedan kao i ostali? Misle li zastupnici SDP-a da kada je riječ o Crkvi dogovore ne treba poštovati? Crkva je ipak sama kao izraz solidarnosti smanjila svoja potraživanja iz proračuna po ugovoru za 50 milijuna kuna za što je potpisan i poseban sporazum. SDP ipak naviknut na jednostrane prekide ugovora predlaže i sada nastavak takve prakse koju je provodio za vrijeme četverogodišnjeg mandata kada obveze prema ovom međunarodnom ugovoru također nisu bile poštovane. Za razliku od Crkve, SDP se nije htio odreći svojih potraživanja iz proračuna za političke stranke. A za razliku od SDP-a, Crkva veliki dio sredstava dobivenih iz državnog proračuna koristi u karitativne svrhe;

Smanjuju se tako, ovim prijedlogom Kluba zastupnika SDP-a, ulaganja u znanost, europski projekti, izdvajanja za osjetljive i socijalno ugrožene kategorije stanovništva i to predlažu oni isti koji su u ranijim raspravama uz drugi i treći rebalans proračuna branili između ostalog znanje i izvrsnost i borili se za svaku kunu u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa. Što ima jasniju vezu sa društvom znanja – besplatni udžbenici koje rijetko koja zemlja financira ili razvoj računalno komunikacijske infrastrukture u školama u

današnje doba kada moramo učiniti sve da nam djeca budu u korak s vremenom i da gradimo konkurentno društvo?

6. Bez razumijevanja proračuna nema kvalitetnih i primjenjivih prijedloga

Zaključno, izmjenama i dopunama državnog proračuna tijekom 2009. godine koje je predložila Vlada Republike Hrvatske, a većina u Hrvatskom Saboru usvojila, maksimalno je smanjena državna potrošnja pri čemu se vodilo računa o preuzetim obvezama i socijalno osjetljivim skupinama stanovništva. Proračun je sveden na ukupnu visinu rashoda iz 2008. godine iako rast izdvajanja za mirovine u odnosu na 2008. godinu iznosi 1,400 milijuna kuna, rast izdvajanja za naknade za nezaposlene 280 milijuna kuna, za socijalnu skrb 320 milijuna kuna te za porodiljne naknade 220 milijuna kuna.

Moramo predložiti cijenjenim zastupnicima SDP-a da bolje prate obrazloženja uz proračuna i izmjene i dopune proračuna, detaljnije se upoznaju sa Zakonom o proračunu – ako ne žele ovaj iz 2008. godine zadovoljavajuća razina znanja bi bila kada bi razumjeli makar onaj koji su sami donijeli 2003. godine, tako da u budućnosti možemo zaista razgovarati o njihovim prijedlozima kao nečem stručno i kvalitetno razrađenom pa u konačnici i prihvatljivom.

Uporno se žele nametnuti rješenja, a ne želi se uložiti trud u predlaganje kvalitetnih i primjenjivih rješenja. Ovim amandmanima, zastupnici SDP-a, pokazali su da zaista ne razumiju o čemu pričaju kada je riječ o proračunu. Na brošure koje smo sastavljali i dostavljali radi lakšeg shvaćanja i praćenja proračuna reagirali su da su slikovnice, ali i one su za njih s takvom razinom znanja komplicirana literatura.